

מלחמת העולם ה-1

מקורות היסטוריים מתוך קטעי יומן ומכתבים אישיים, המביעים את תחושות האנשים במלחמה.

"...הפחד הראשון מפני המלחמה שאיש לא רצה בה הפך להתלהבות.

הכל, מאות אלפי אנשים הרגישו כי הם שייכים זה לזה. כל אדם יחיד שוב לא היה מבודד כמו קודם לכן, אלא צורף להמון, היה לעם, ואישיותו, שלא הבחינו בה עד עתה זכתה למשמעות.

פקיד הדואר הקטן שהיה ממיין מכתבים כל היום. הסנדלר, הפקיד... לפני כולם נפתחה פתאום אפשרות אחרת בחייהם. אפשר להיות גיבור במלחמה."

(סטפן צוויג / העולם של אתמול)

"האנשים מוכנים, הם מתקדמים, שפופים מעל רוביהם. אני מביט בפניהם החיזורים והעמוקות, המתוחות בעווית. אין אלה חיילים, אלא בני אדם. אלה אזרחים שנותקו משורשיהם. כל אחד מהם יודע שראשו, חזהו, בטנו או כל גופו חשוף לרובים המכוונים נגדו ולרימונים המצפים לו ובמיוחד למכונת הירייה. כל מה שמצפה לו שם הם חיילי האויב שאותם הוא חייב להרוג. למרות כל התעמולה המופעלת על הלוחמים אין הם ששים לקרב."

(אנרי ברבי - צרפת 1873-1935 סופר 'תחת אש'-1916, "מכתבים מן המלחמה" המבוסס על חוויותיו במלחמת העולם הראשונה, מבטא את המציאות שדחפה אותו אל הפצצים ואחר כך אל הקומניזם)

"הניצחון עתיד היה להיקנות כל כך ביוקר, עד שבינו לבין תבוסה לא היה כמעט שום

הבדל". (וינסטון צ'רצ'יל - אנגליה)

בקרב על מצודת ורדן שבצרפת נלחמו כמעט שנה, למעלה מ-2 מיליון חיילים. יותר מ-1/2 מיליון הרוגים (350,000 גרמנים ו-330,000 צרפתים).

הגרמנים תקפו את המצודה הצרפתית והצליחו להתקדם מספר קילומטרים תוך כדי כתישת כוחותיהם. המצודות עברו מיד ליד מספר פעמים תוך אבידות נוראות לשני הצדדים. "אם תכבש ורדן איזה אסון יהיה, אם תנצל - איך נוכל לשכוח את המחיר?" אמר המדינאי הצרפתי רמון פואנקרה. "עוד מאמץ אחד, היא בידנו" אמר המפקד הגרמני. "אמרו זאת בחודש מרץ, באפריל ועד לאמצע יולי, ואחר כך שוב לא אמרו", רשם לוחם גרמני ביומנו.

בקרב זה, לראשונה נעשה שימוש גם בפצצות גז. לראשונה חולקו בקרב כובעי פלדה לחיילים. מתוך מסמכי הצבא הגרמני:

"הבעלות על המבצר כשלעצמה הפכה עניין שולי וטפל לגמרי, ככל שהדברים אמורים בחשיבה אסטרטגית. "ואולם "ורדן שינתה את נפשות האנשים. כל מי שבוסס בבוץ ובביצה הזו, המלאה צווחות וגוססים, כל מי שהרעיד באותם לילות, שעבר את הסף האחרון של החיים, נשא מאז והלאה את הזיכרון המעיק של מקום השרוי בין החיים והמוות, או אולי מעבר לשניהם... בדמיונם של החיילים הופיע חזיון חיוור ועקוב מדם – מן התהלכה הארוכה של אחיהם המתים... והם שאלו: מדוע? מדוע? ורובם לא מצאו תשובה בליבותיהם המעונים".

בעיצומה של המערכה על ורדן (יולי 1916) פתחו הבריטים נגד הגרמנים במערכה על נהר סום, כדי להגיע להכרעה ולסיים את המלחמה. בקרבות אלו שלא השיגו את המטרה הזו, אבדו הגרמנים - 500,000 חיילים; הבריטים – 400,000 והצרפתית 200,000. גם כאן לא השיג הצבא את מטרותיו, וסיום המלחמה נדחה לעוד שנתיים, רק לאחר התערבות צבא ארה"ב במלחמה וכניעתה של גרמניה.